

VIOLETA TOMIĆ (PS ZL): Hvala za besedo. Letos mineva 70 let od konca II. svetovne vojne, ki nam je prinesla 60 milijonov mrtvih, 35 milijonov ranjenih, 3 milijone pogrešanih, 45 milijonov zaprtih, 20 milijonov otrok brez staršev in 30 milijonov uničenih zgradb. Tudi Slovenija je bila popolnoma opustošena. Umrlo je skoraj 100.000 ljudi, kar je skoraj 7% vsega prebivalstva Slovenije. Od tega je bilo kar 37% civilistov. Med vojno so bile požgane celotne vasi in porušena mesta. Od več kot 80.000 izgnanih jih danes živi samo še 11.297, beguncev in pregnancev pa 12.015. V vsej našeti statistiki se skriva nešteto osebnih tragedij, mučenj in vojnih zločinov. Po koncu vojne so zavezniške sile na mirovnih konferencah od agresorskih nacifašističnih držav zahtevale poplačilo vojne škode. Poplačilo za vso povzročeno škodo in odškodnine nikakor ne morejo izbrisati razsežnosti nacističnega in fašističnega zla, a lahko vsaj delno pripomorejo k zadoščenju zaradi premoženjskih izgub. Jugoslavija je dobila povrnjen le del vojne škode. Državni zbor je že februarja 1994 obravnaval poročilo medresorske komisije Vlade za obravnavo vojne škode, ki je bila ustanovljena oktobra 1992.) Državni zbor je sprejel kar 20 sklepov s katerimi je vlado pozval k pripravi celovite ocene vojne škode k oblikovanju zahtevka za plačilo vojne odškodnine k nadaljevanju pogajanj za izterjavo vojne škode ter k ustanovitvi posebnega sklada za katerega bo Nemčija vplačala dogovorjeno vojno odškodnino. Leta 2001 je bil sprejet Zakon o skladu za poplačilo vojne odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja za fizično in psihično trpljenje ter za umrle. Materialna vojna škoda pa naj bi se reševala s posebnim zakonom. Sklepa Državnega zbora iz leta 1994, ki je nalagal vladi, da pospeši pogajanja z Nemčijo za izterjavo vojne škode do danes ni realizirala nobena vlada. Skladno s pariškim sporazumom iz leta 1946 je bilo Jugoslaviji priznано 36 milijard dolarjev odškodnine, ki naj bi jo plačala nemška država. Po sukcesijskem dogovoru pa Sloveniji pripada 16% te vsote kar znese približno 5,7 milijarde dolarjev ali približno 3,5 milijarde evrov zato vas sprašujem ali bo vlada končno pričela z aktivnostmi, ki so ji bile naložene s sklepi Državnega zbora iz 1994. Ali bo vlada skladno s sprejetimi sklepi zahtevala povračilo za povzročeno vojno škodo? In ali bo Vlada republike Slovenije pripravila Zakon o poplačilu / znak za konec razprave/ oškodovancem 2. svetovne vojne, ki do danes niso bili niti simbolično poplačani. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik vlade, dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Spoštovana poslanka Tomić hvala za vprašanje.

Torej mislim, da to vprašanje zahteva postavitev celotne zadeve v nek širši politični in tudi zgodovinski kontekst. Res je, zelo boleča so dejstva, ki ste jih navedli ko ste govorili o vsej izgubi, ki jo je Slovenija utrpela v 2. svetovni vojni, tako človeški, da je bila najhujša, kot seveda tudi premoženjski, moralni in vsakršni drugi. Seveda pa je treba upoštevati, da je kot ste sami ugotovili od takrat minilo 70 let, tako kot je minilo tudi od sklepa vlade iz leta 1994 več kot 20 let. V tem času so se seveda razmere bistveno spremenile. Vi veste, da ne more biti naključje, da so slovenske oblasti prav leta 2004 prenehale z naslavljanjem tega vprašanja v bilateralnih odnosih za Zvezno Republiko Nemčijo, kajti Slovenija je takrat sprejela neko temeljno prelomno odločitev, da se pridruži Evropski uniji. S tem tudi seveda tesneje poveže z Nemčijo in vsemi ostalimi državami, od Italije, Avstrije in seveda vseh ostalih, ki so bili na tej ali oni strani v 2. svetovni vojni in da s tem pravzaprav pokažemo, da tudi mi začnemo na ta način kot del združene Evrope presegati zgodovinsko delitev in dediščino 2. svetovne vojne na načelih solidarnosti, kohezije in pravičnosti. Gre, če uporabim misel izraženo v francoskem dnevniku Le Monde v prejšnjem tednu, za enega od temeljev evropskega projekta. Torej preseganja cikla voj in ponižanj, ki so privedla Evropo do uničenja. Slovenija seveda še vedno smatra, to vsi razumemo, da to vprašanje, ki ste ga izpostavili, torej odškodnin, ni dokončno urejeno. Jasno pa je tudi nasprotno stališče oziroma drugačno stališče Zvezne Republike Nemčije, ki pravi, da je bilo vprašanje odškodnin rešeno z dogovorom med Vilijem Brantom in Josipom Brozom Titom in da so bile vse obveznosti v preteklosti že izpolnjene seveda med takratno Zvezno Republiko Nemčijo in takratno SFRJ Jugoslavijo.

Težko bi našli državo, ki bi štela, da ji je bila vojna odškodnina poplačana v celoti, pravično in skratka tako, da bi to pomirilo vse želje, bolečine in ostalo. Zavedam se tega. Ampak slovensko politično stališče, drža, ravnanje, tudi naša konstruktivna drža in prispevek k nadaljnjemu razvoju Evropske unije upošteva vse okoliščine, ki se tu srečajo. Tako da danes imamo seveda z vsemi članicami Evropske unije, tudi z Nemčijo dobre odnose, še posebej z Nemčijo tudi vsestranske politične, gospodarske in kulturne odnose. Vemo, da smo največji izvoznik, torej da največ izvažamo na to področje. Z njo imamo tudi strateško partnerico, je Nemčija tudi naša, kot sem rekel, zunanjetrgovinska najpomembnejša partnerica. Tu so številne kulturne, medčloveške in seveda druge povezave.

Jaz seveda ohranjam v mislih to vprašanje, tudi / nerazumljivo/, hkrati pa ne želim, da bi se zdaj, torej prav danes v tem času v slovenski politiki neka vprašanja poenostavljenih receptov, ki jih ta hip zaznamo na kakšnem drugem delu, ki se prikazujejo kot neka instant možna rešitev za neke druge

probleme, privedle do poslabšanja odnosov med našo državo, Zvezno republiko Nemčijo in še nekaterimi drugimi državami, skratka, s katerokoli evropsko partnerico. In zato poudarjam to, da kljub temu bremenu iz preteklosti, kljub tem pomislekom našemu občutku, da stvari niso bile do konca pravično izpolnjene, moramo upoštevati ta kontekst. Bi pa poudaril še nekaj, kar je tudi bilo ugotovljeno, zelo strokovno, premišljeno, tudi s strani Ministrstva za pravosodje, denimo izrecno izpostavljeno, jasno je da Slovenija ne more kot država prevzemati odgovornosti za škodo, ki je bila povzročena posameznikom in družbi zaradi agresije tuje države... / znak za konec razprave/ Tukaj ne gre samo za politično stališče, ampak gre tudi za stališče, ki je izkazano v zelo jasni praksi sodišč in tudi v ustavni presoji našega Ustavnega sodišča, izhaja pa tudi iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice.

Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Violeta Tomić ima besedo za zahtevo za dopolnitev odgovora.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Spoštovani.

Z odgovorom nikakor ne morem biti zadovoljna, kajti moja vprašanja so bila postavljena zelo konkretno, odgovori pa sploh ne.

Če sem vas prav razumela, smo z vstopom v Evropsko unijo leta 2004 odpisali Nemčiji dolg, to mislim, ta vaš odgovor je zelo pomenljiv, glede na to, da delovni ljudje v Sloveniji in celotni evropski uniji zaradi varčevalnih ukrepov oziroma zategovanja pasu živijo vedno slabše, pri opravičevanju teh protisocialnih in protičloveških ukrepov pa se sklicujejo ali bolje rečeno sklicujete na dolg. Pri dolžniškem vprašanju je ravno Nemčija oziroma nemška vlada tista, ki najbolj ostro in goreče vztraja pri poplačilu vseh obveznosti do zadnjega testa.

Torej, kako je možno, da se tako zdajšnja, kot tudi prejšnje vlade klanjajo Angeli Merkel, ki zahteva neživiljenjsko zategovanje pasov, brez da bi se kdorkoli vprašal kdaj bo Nemčija poplača svoj dolg do Slovenije.

Torej, moje vprašanje je konkretno:

Kdaj bo vlada odprla problematiko vračila vojne škode na bilateralni ravni?

Kdaj bo sprožila vse postopke, ki so ji na voljo?

Kdaj bo vlada sprejela zakon o poplačilu materialne vojne škode oškodovancem drug svetovne vojne.

Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Hvala lepa.

Res upam, da nisem bil tudi sicer narobe razumljen. Namreč, naše prizadevanje za dobro sodelovanje za strpnost, za medsebojne odnose v Evropski uniji nikakor ne pomeni, da komurkoli klanjamo.

Slovenija se ne klanja, se ne sme klanjati in se ne bo klanjala nobeni državi, tudi ne Nemčiji seveda, tako da to moram povedati povsem jasno. Tu ne gre za odgovor, ki bi vodil v kakršnikoli takšni smeri. Gre enostavno za to, da moramo razumeti so te zadeve bile reševane v preteklosti, rešene do neke mere, v marsičem neustrezno in tega se zavedamo. To hranimo v spominu in seveda mi tega dolga, naj povem zelo jasno, nismo odpisali. Seveda ga nismo odpisali, kako bi lahko kaj takšnega odpisali. Dejstvo pa je, da morajo za kaj takšnega, da lahko ta dolg učinkovito uveljavimo in ob tem ostanemo v neki konstruktivni vlogi članice Evropske unije, imeti za to nek ugoden trenutek, za to ugodne okoliščine in sredstva. In ko bo to nastopilo in seveda situacijo spremljamo, proučujemo, bomo tudi tako ravnali.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Violeta Tomić ima besedo za postopkovni predlog, da se glede tega vprašanja opravi splošna razprava.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Hvala za besedo.

Očitno s strani Slovenije še ni bil sprožen noben postopek zahteve po povrnitvi vojne škode, zato predlagam, da o odgovoru predsednika vlade opravimo razpravo na naslednji seji.

Seveda v upanju, da bo do takrat Slovenija oziroma Vlada Republike Slovenije zavzela manj servilno oziroma hlapčevsko stališče do Evropske unije in predvsem vladajočih konservativnih elit na čelu z Angelo Merkel in v upanju na to, da bo končno ugotovila, da je treba za povzročeno vojno škodo tudi odgovarjati, ne glede na to ali pa ravno zato, če si Nemčija, ki zahteva od vseh drugih spoštovanje nekih pravil, ki jih sama ne spoštuje.

Hvala.